

מסורת הש"ס

רש"י

כל כנויי פרק ראשון נדרים

ר"ן

ג.

עין משפט
נר מצוה

(א) וינמנו ב' וסס נמנו.
(ב) וקנון (א) וקדושין
ז' וסס נמנו. (ד) וקנון
(ה) ונכרות מו. (ו) ונכר
ש"ך לך ב' (ז) וקנון (א).

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אלא לאו
דוקא הוא הא: (ב) ד"ה
ולפתח וכו' ידות נדרים
בנדרים הוא: (ג) ד"ה
כיוון וכו' וכן השלח והג
קא משיב וכו' נדרה הכי
המורה אסרה: (ד) ד"ה
קנו וכו' וכו' דאמרינן:
(ה) ד"ה וכל תאמר וכו'
לא תאמר לשלמו הס"י:

הגהות מהר"ב
רנשבורג

(א) ר"ן ד"ה לנדור נדר.
וכרש אחריו נשך אמרי
מלתא דלמית גנ"ס טרם
וכסל לא קרא וכו'. נ"ב
ע"ן כספך חק מן חמס'
וכס"ד דף ט ע"א בשלש
רש"י ד"ה אין מלמדין
מ"ס על דברי הר"ן אלה:

מוסף רש"י

כינויין לשון נדרים הן.
דכ"י משתכח אומות. וכו'
נדר א"ו משתכח משתכח
כנין לשונות וישראל נמי כי
אמר כה"ל לשנא מיתכח.
המורה אמרי כי ידור.
כל לשון נדר (קטן י').
שם לשונות מומחש לקח
לשונות של צענים לשון.
ומתכח שפחד אין נכ"ך
לשון הקדש. כל הנדר
כס הולא ולשון מומחש
הוא כלל קח לשונות נדר
גמור הוא מן המורה.
והוא הדין בשאר לשונות
הגויס. שכל שער כס
נדר גמור הוא מן המורה.
ולא שפס"ג לשונות
שחזכו אלא שם קרובים
לשון הקדש (מאיר)
בשם. ולשון שבויר לשון
הכמרים. הן לשונות מלא
לשם חכמים שיהו טרדין
בין (שם). קונם. אומר
קונם ככר זה עלי (שם).

פירוש הרא"ש

ואיבעית אימא ידות
אידי דאתיין מדרשא
ב' כלומר ודאי האי
טעמא אימא דלא דק
תנא זמנין דפריש במאי
דפתח וזמנין במאי דסליק
ומיהו הכא איכ' טעמא
דמאי פתח בידות: כינויין
לשון נדרים. הב' הכי
עיקר הדבר כלשונות: לשון
שבויר להם הכמרים. כמו
מלכס"א (י) כנס
אשר גדל מלכו מקט
לנדור ב'ל' הוא כפי של
ינגילו להכיר ל' קרנ
כדי שלא יאמר קרנ
ל' כי רוב הממפסס
בכד היו ממפססין קרנ
לקי מקט לו כנוי:
ידות היבא בתריב:
דקאמרת דלמין מדרשא:
גזיר להויר לעשות ידות

אלא לאו דוקא (א). הא דאמרת דתנא לא דיין להי מפרש כרישא
דזמנין מפרש וכו': וליפסח. כנוייהו ולימני כרישא כל ידות נדרים (ב)
הואיל דחבצ"י ליה: כינויין לשון נדרים. דכנין לשונות נדר נכרים
כקונם קונם קונם שיש לשון שקורין לקרנ קונם ויש לשון שקורין

לקרנ קונם וכן השאר. (ג) וינמנו
קא משיב להו וכו' לל לשון הנדר
אדם מייחב וכו' דקא מנו חכמים
הני לשונות משום דכנין לשונות בקיפין
וכיון דליכא נכרים דנדרה המורה אסרה
בכל לשון דקאמר דהא היו נדר: אלא
לרש לקיט דקאמר לשון שצדו לסס
חכמים. דחכמים תקינו הני לשונות
להיות נודר בו: מאי איכא למימר.
הכי מצי אמרת ידות אידי דלמין
מדרשא הא תרומיהו צין ידות צין
כינויין מדרשא אמין מדרבנן ניהו:
מי קסני ידות. הא לא קסני במתני'
ידות נדרים כנדרים אלא חסורי
מיחסרת לה דאמרת לעיל חסורי
מיחסרת וכו' וכיון (ד) דאמרת הכי
תני נמי כרישא כל ידות נדרים כנדרים
וכיון דפתח להו כרישא ליה מפרש
נמי להו כרישא: וידוע היכי כפינן.
היכא כתב להו קר דריש להו
מיניה דלמיר (רישא) מדרשא אמאי ולא
כתיבי ממש דא"כ הו להו מדאורי'
גזיר להויר. דמצי למיכתב כי יפליא
לנדור נדר נזיר אלא מלהזיר דרשין
לעשות כל כינוי מירות (כמזירות)
בכל כינוי לשון דמזיר הו נזיר.
והסם במסכת מירי' מפרש ידות מירות
וכינוי מירות: מה נדרים עובר בכל
יחל. דכתיב לא יחל דברו (במדבר
(ז) וכלל תאמר. דכתיב כי תדור
נדר לה' אלהיך לא תאמר (דברים
(ג): הא כפינן לנדור נדר. וינדרוש
נמי מלנדור לעשות כינוי נדרים
כנדרים: והיקישא למה ל'. דאמרת
מקיש נדרים לנזירות כמו צין
למירש מקרא גופיה: לנדור נדר.
הכי משתכח צין אדם ודברה תורה
כלשון צין אדם וליכא למירש מיניה
כלום: לא דברה תורה כלשון צין
אדם. דכל היכא דכתב ימור לשון
כהאי גוונא לדרשא קא אמר ולא
משום דמשתכח כלשון צין אדם:
שהנזירות

כדור לנחלה. ליטול פי שנים: ואין כדור לנחל. שיהא טעון פדיון.
ומפרש צ"י ש כדור לנחלה (א) דהיינו כדור אחר הנפלים וכן נמי מי
שלא היו לו צנים ונשא אשה שכר ילדה: כדור לנחל ואינו כדור לנחלה.
כגון שהיו לו צנים ונשא אשה שלא היו לה צנים: משום דאושן ליה

מפרש הא דפתח כרישא. אושן
כלומר דשיניה מרובין כדאמרינן ב"ה
(דף לה.) דאושן ברכות. הילכך אי
מפרש להו למפרע אחי למטעי ולעולם
אי לאו משום אחי טעמא סדרא
דווקא לפרושי ההוא דסליק מיניה.
ומקשינן והא כמה כמה יואלא וכו':
אלא לאו דוקא (קמני) זמנין מפרש
וכו'. נ"ל דלהכי משני סדרה תנא
לאשמועינן דליכא קפידא במילתא
וכל תנא דתני כדכתיב שפיר דמי
ולכא כהא מילתא משום ומתכח לשון
ערומים (א"כ טו): ואי כתיב אימא
ידוע דאפיין ליה מדרשא וכו'. נ"ל
דכי קאמר ודאי דליכא קפידא
במילתא דקאמרת דכא ליכא למפלג
דמתנייתא מוכחי שפיר מיהו במתני'
לא תימא חדא מינייהו נקט אלא
דדוקא אקדים ידות משום דלמין
מדרשא: כי פתח פתח כינויין
דאורייתא. שכן דרך החסד להחמיל
בדברים הידועים והפשוטים:
אלא למ"ד לשון שצדו חכמים להיום
נודר בו. שדמיוס מלכס מלשון
אשר גדל מלכו (מלכס א י'): להיום
נודר בו. מפרש לקמן (דף י'). שאם
יאמר קרנ מיישין שמה זכיר את
השם דהשם סמוך גזי קרנ דכתיב
קרנ ל' (ה') ושמה זכיר את השם ולא
זכיר קרנ ונמלא שהולא ש"ס לנעלה
ולכן חדשו לשונות הללו: מאי איכא
למימר. דלע"ג דמלאווייתא נמי הם
כמו שכתבתי במשנתנו אפי' הכי
אינן פשוטים יותר מידות כדי שיתחיל
בהם לדבר ידות פשוטי טפי דלמו
מדרשא: אקדים נמי ופני ידות
כרישא. השתא משום דמקין הדרי
ממאי דנקט בפשיטותא כדכתיב סוגין
דאי חסורי מחסרה רישא דמלתא
לא מחסרה ואמרין דלמ"ד לשון
שצדו חכמים הו רישא מחסרה
ואמרין דמפרש תנא מאי דפתח ביה
דהאי ואי כתיב אפי' דהא דתנא

דמתניין סדרא דוקא נקט לפרושי ידות כרישא למר מהיכא דסליק מיניה משום דלמין ליה מדרשא וכוניין לא צריכי לפרושי ולמר
מהיכא דפתח ביה משום ידות אמו מדרשא וכו' להקדימן לכנויין שאינן אלא לשון שצדו חכמים: ה"ג לעשות ידות נזירות כנוייהו. וז"ג
כנוי נזירות כנוייהו דממ"נ לאו מקרא נפקי דאי לשון נכרים הם לא צריכי קרא ואי לשון חכמים הם היכי נפקי מקרא: ומה נדרים
עובר בכל יחל וכל תאמר. אם אמר ככר זה עלי איכא כל יחל ואי נדר להציא קרנ איכא כל תאמר: הבעל מפרש נדרים אשמו.
נדרים אשמו. דכתיב (שם) ואם הפר יפר אותם אישה ציוס שמעו: דכתיב גזיר נזיר. (במדבר ז) ואם הניא אשה אותה: הבעל מפרש
קודם אל שם הפעולה דכתיב לאסור איסר [שם] לקיים כל דבר [ד' יות ז']: הניחא למאן דאמר דברה תורה כלשון צין אדם וכו'. ואף על גב
דליכא למירש לא דרשין דמכוח דצ"ב (דף נא): לנדור נדר מאי עזיז ליה. דהא נפקא ליה מדרשא דכתיב נזיר אדם. ונראה לה
דמשה' המקה הכא לנדור נדר מאי עזיז ליה ולעיל בסמוך אקשי היקישא למה ל' (אי) משום דכי היכי דלמירין כריש פ"ק דקדושין
(דף ז'). דמילתא דלמית צ"ב טרם וכתב לה קרא ה"ג מילתא דלמית דהיקישא אפשר טרם וכתב לה קרא וצריש אחיה נשך [צ"מ סא.] א' אמרי'
מילתא דלמית צ"ב טרם וכתב לה קרא ומש"ה לא מקשי כרישא לנדור נדר מאי עזיז ליה דאפשר לדחוי דלע"ג דאקשיניהו רחמנא
טרם למכתב בכל חד רבוא לידות ומש"ה אקשי ליה דעדיפא מינה דכיון דכתב רחמנא בכל חד רבוא לידות למה ליה למתא לאסמוכי
אהיקישא אכל בסמוך לכתב דפריש הש"ס דלמ"ד דברה תורה כלשון צ"א אינטרין היקישא קא צני למ"ד לא דברה לנדור נדר
מאי עזיז ליה דלא מצי למיפך אליביה היקישא ל"ל דהא לא שמעינן ליה לדידיה דמפיק להו לידות מהיקישא דברייתא
אליבא דמ"ד דברה אמאי מיהו פריך ליה כיון דע"כ הקיטן הכתוב לנדור נדר מאי עזיז ליה דלע"ג דאפשר דטרם וכתב קרא בכל
חד וחד רבוא ולא סמך אהיקישא מ"מ כל היכא דליכא למירש דרשין כדלמירין הם פ"ק דקדושין גזי מילתא דלמית צ"ב:
שהנזירות

נא מיי' פ"א מה' נדרים
ה' ה':
ב מיי' פ"ה מה' מירות
ה' ה':
ג מיי' פ"ה מה' נדרים
ה' ה' וטושי' י"ד ס' נדר
ס' ה':
ד מיי' שם ה' מ טושי' ע
שם ס' ב':
ה מיי' פ"ב מה' מירות
ה' ה':

תורה אור השלם
1. דבר אל בני ישראל
ואמרת אליהם איש או
אשה כי יפלא לנדר נדר
נזיר להזיר לקי:

במדבר ו ב

תוספות

אלא לבאן דאמר לשון
בדור הכמרים. למאי
דפרשין במתני' דתקינו
חכמים שאלמן היה מועיל
וחל עליו מן המורה י"ל
מ"מ אין ידוע ששטו וזמר
מידות וצין היה להקדימן
למלאו לא אקדמינו: עוד
אומר ר"י בשם רבי יחיאל
דברכותלמי איתא כדכתיב
למלאו דלמיר לשון שצדו
חכמים דלמית צ"ב קרנ
על כינוי מירות וכינוי
מירות אינו נזיר אלא
לענין מלקות: הב' נמי
אקדים ויהי' דברישא.
וזה כי מתחילה היה
קשה להגיד כרישא ועתה
מיהו: (לעיל): וידות.
דלמיר לעיל דלמית מדרשא
היכא נפקא: לעשות
כינוי נזירות כנוייהו.
לא מיעבד קרא ימירא
דלא הם מן המורה
והוא אינטרין הימיר רק
ליות (ולא) דהא' מנופיה
דקרא שמשין הכינויים
וכה' חכמים דהיקש
דקרא לא מוכיח כינויין
ס' פירש ה"ר אליעזר
דמיר דאינטרין למירש
ידות מירות כנוייהו:
אף נזירות עובר בכל
תאמר. ולקמן קאמר
כל תאמר נזירות היכי
משכח לה: אי בתב
נדר לנדור ברבתב נזיר
להזיר דקאמרת. שכן
דרך המקראות למכח שם
דבר כמו עשה יעשה
אמר אמרין ומשני דכתב
נזיר להזיר לדרוש השתא
דכתיב לנדור נדר אורחיה
דקרא הוא וליכא ימירא
ודברה תורה כלשון צין
אדם: הניחא לבאן דאמר
נזירות חל על נזירות.
פלוגתא היא בפירש שני
מלכותין (דף י) ואומר
ר"י דלקמן מוכח דהא
דלמיר הימיר מיר היס
היינו מיר למחל כדכתיב
על פלוגתא דמיי שמי
מירות מנוי דחילתא על יס
אחד חילתא על כולו וכן
פלוגתא דהיינו מיר
היינו הימיר מיר היס וזה
יש לפרש האי פלוגתא:

שהנזירות

נזירות כנוייהו. נמי כנוייהו. דכתיב נדר לנדור ברבתב נזיר להזיר ב'ו. וזו דרשין מיניה ידות אלא מה מירות עשה ידות מירות ב'ו וכנוי לא
מכתיב: עובר בכל יחל. דכתיב לא יחל דברו: ובכל תאמר. דכתיב נדר לא תאמר: דכתיב לנדור נדר. וזה דברה תורה כלשון
צ"א שכן דרך המקרא למכח שם דבר ופירושו כמו לעשות דבריהם על דרך זה ולית כחן לשנא ימירא לדרשא: הניחא למ"ד ד"ת ב'ו. פלוגתא צ"י אלו מילאות (דף
לא) ובפ"ק דקדושין (דף פ' וצ"ב) ד' מימות (דף סד:):